

DOI: 10.7251/VETJ1401005K

UDK 636.7.05/.06(430)

M. Klopsch,¹ M. M. Urošević,¹ D. Drobnjak,¹ D. Matarugić,² M. Matejević,³
B. M. Urošević,¹ J. Ograk⁴*Originalni rad***ANALIZA VARIJACIJE VISINE GREBENA POPULACIJE
RODEZIJSKOG RIDŽBEKA U NEMAČKOJ****Kratak sadržaj**

Afrika je domicilna zemlja za svega nekoliko rasa pasa, koje su zvanično priznate od strane Međunarodne kinološke federacije (FCI). Jedna od njih je rodezijski ridžbek (*Rhodesian Ridgeback*). Rasa je priznata i od drugih kinoloških organizacija u svetu koje nisu članice FCI, ali imaju potpisane memorandume o razumevanju i saradnji. Te kinološke organizacije su Kinološki savez Amerike (AKC), Kinološki savez Velike Britanije (KC) i Kanadski kinološki savez (KCK). Svaka od ovih organizacija propisala je standard za ovu rasu u kome je precizno definisana visina grebena psa.

Istraživanje je sprovedeno u periodu od 1989. do 2012. na ukupno 722 psa (253 mužjaka i 469 ženki) rase rodezijski ridžbek. Merena je visina grebena. Svi mereni psi su bili u starosti od 1 do 5 godina. Mere su uzete Lithinovim štapom, u poziciji pravilnog stava prednjih i zadnjih nogu, od podloge do vrha lopatice. Prikazane su srednje vrednosti merenih parametara i indeksa, maksimalna i minimalna vrednost, kao i deskriptivni statistički parametri standardna devijacija, standardna greška i koeficijent varijacije. Primenom t-testa izračunata je statistička značajnost razlike merenih parametara između mužjaka i ženki, kao i unutar grupa. Izračunat je i procenat mužjaka i ženki koje se nalaze mimo vrednosti propisanih standardom.

Kod mužjaka iz sve tri grupe prosečna visina grebena je 68,40 cm. Interval variranja je od 63,00 do 73,00 cm. Kod mužjaka nije zabeleženo odstupanje ispod

¹ Centar za očuvanje autohtonih rasa, Beograd, Srbija.

Center for preservation of indigenous breeds, Belgrade, Serbia.

² Poljoprivredni fakultet u Banjoj Luci, Republika Srpska, Bosna i Hercegovina.

Faculty of Agriculture, University in Banja Luka, Republic of Srpska, Bosnia and Hercegovina.
virsvb.com

³ Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Departman za geografiju, hotelijerstvo i menadžment, Srbija/ Faculty of Science in Novi Sad, Department of Geography, Tourism and Hotel Management, Serbia.

⁴ Prof. dr Jusuf Ograk, Fakultet veterinarske medicine, Sivas, Turska.

Dr Yusuf Ograk, professor, Faculty of Veterinary Medicine, Sivas, Turkey.

E-pošta korespondentnog autora/ E-mail of the corresponding author: drobnjakvet@yahoo.com

donje granice koju propisuju standardi, dok je gornja granica bila veća za 4,00 cm od vrednosti propisane FCI standardom, a za 3,00 cm od one koju toleriše klub u Nemačkoj. Standardna greška kod mužjaka je bila 0,11.

Kod ženki je zabeleženo odstupanje i u gornjoj i u donjoj vrednosti koju predviđaju standardi. Donja granica je bila 58,50 cm, što je za 3,50 cm niže od standardom dozvoljene. Maksimalna vrednost je 71,80 cm, dok je standardom predviđena gornja granica od 66,00 cm. Standardna greška kod ženki je bila manja i iznosi 0,09.

Poređenjem dobijenih vrednosti između polova ustanovljena je vrlo velika statistička značajnost ($p < 0,001$).

Ključne reči: rodezijski ridžbek, visina grebena, standard.

M. Klopsch,¹ M. M. Urošević,¹ D. Drobñjak,¹ D. Matarugić,² M. Matejević,³ B. M. Urošević,¹ Y. Ograk⁴

Original paper

ANALYSIS VARIABILITY OF HEIGHT AT WITHERS OF RHODESIAN RIDGEBACK POPULATION IN GERMANY

Abstract

Only a few dog breeds officially recognized by the FCI originate from Africa. One of these breeds is the Rhodesian Ridgeback. This breed is recognized by other cynological organizations around the world, which are not members of the FCI, but have signed agreement son cooperation and understanding. These organizations include American Kennel Club (AKC) Kennel Club of Great Britain (KCGB) and Canadian Kennel Club (CCK). Each of these organizations issued a standard for this breed which precisely specifies height at withers of this dog.

The research was undertaken in the period from 1989. to 2012. on a total of 722 dogs (253 males and 469 bitches) of the Rhodesian Ridgeback. The height at withers was measured. All measured dogs were between 1 and 5 years of age. Measuring was done by means of Lithin stick, while dogs were positioned to stand squarely and still, from the ground to the top of the shoulder blade.

Mean values of parameters and indexes are shown, as well as maximal and minimal value and descriptive statistical parameters: standard deviation, standard error and Cv. T-test was used to calculate statistical significance of the difference in parameters between males and bitches, as well as among the groups. The percentage of males and bitches that were outside the boundaries specified by the breed standard was also calculated.

The mean height at withers in males of all three groups was 68.4 cm. Range was from 63.00 to 73.00 cm. There were no recorded values below the lowest height determined by the FCI Standard in males, while the highest recorded value exceeded the upper FCI Standard boundary by 4.00 cm and German Ridgeback Club boundary by 3.00 cm. Standard error in males was 0.11.

Abberations in bitches went both above and below limits set by the FCI standard. The lowest recorded height was 58.50 cm, which is 3.50 cm lower than the lower limit set by the FCI Standard. Maximal observed value was 71.80 cm, while the FCI Standard sets the upper limit at 66.00 cm. Standard error in bitches was 0.09. Comparison of obtained values between sexes showed that there is very high statistical importance ($P < 0.001$).

Key words: Rhodesian ridgeback, height at withers, standard.

UVOD/ INTRODUCTION

Bez obzira na veličinu kontinenta, Afrika je domicilna zemlja za svega nekoliko rasa pasa, koje su zvanično priznate od strane Međunarodne kinološke federacije (FCI). Jedna od njih je rodezijski ridžbek (Rhodesian Ridgeback). Rasa je priznata i od drugih kinoloških organizacija u svetu koje nisu članice FCI, ali imaju potpisane memorandume o razumevanju i saradnji sa istom. Te kinološke organizacije su Kinološki savez Amerike (AKC), Kinološki savez Velike britanije (KC) i Kanadski

kinološki savez (KCK). Svaka od ovih organizacija propisala je standard za ovu rasu u kome je precizno definisana visina grebena psa.

Prvi standard publikovan je 1926. i objavio ga je kinološki savez u Južnoj Africi (Kennel Union of Southern Africa – KUSA). Tim standardom određeno je da je visina grebena iznad 28 inča, odnosno iznad 71,12 cm. Nekoliko godina kasnije, 1931. dolazi do bližeg definisanja visine grebena, tako da je za mužjake određen interval od 63 cm do 69 cm, a za ženke od 61 cm do 66 cm. Od tog vremena nema

više promena vrednosti visine grebena od strane KUSA.

U Kanadi je Kanadski kinološki savez (*The Canadian Kennel Club*) 1948. objavio prvi standard za pse ove rase i visina grebena mužjaka definisana je intervalom od 63 cm do 69 cm, a ženki od 61 cm do 66 cm. Ovaj standard, koji važi na teritoriji Kanade, predvideo je i donju granicu visine grebena. Za mužjake je to 63 cm, a za ženke 61 cm.

Iste godine, 1948, Međunarodna kinološka federacija (FCI) objavila je standard rodezijskog ridžbeka i visina grebena mužjaka definisana je u granicama od 63 cm do 69 cm, a ženki od 61 do 66 cm. Ovaj standard je prihvaćen kao standard koji je prosledila matična zemlja, a to je Južnoafrička Republika. Do danas nema promena u definisanju visine grebena. Poslednji put standard je od strane FCI publikovan 1996. godine.

U Engleskoj (*The Kennel Club*), koja nije članica FCI-a, standard je prvi put objavljen 1952. Visina grebena mužjaka je u granicama od 63,5 do 68,58 cm (25–27 inča), a ženki od 61 do 66 cm (24–24 inča). Do danas nije bilo promene u definisanju intervala variranja visine grebena.

Američki kinološki savez (AKC), koji takođe nije član FCI-a, objavio je 1970. standard ove rase. Za mužjake je to u granicama od 63,5 do 68,58 cm (25–27 inča), a za ženke od 61 do 66 cm (24–26 inča).

Pošto su ova istraživanja sprovedena na teritoriji Savezne Republike Nemačke, treba pogledati kako je definisan interval

variranja vrednosti visine grebena mužjaka i ženki. Nemački klub (*Deutsche Zuechtergemeinschaft Rhodesian Ridgeback e.V.*) 2007. godine odlučio je da se toleriše odstupanje od standarda +/- 3%. Tako je visina grebena mužjaka u granicama od 67 do 71 cm, a ženki od 59 do 68 cm. Ovakva istraživanja neophodno je sprovesti u više zemalja da bi se moglo sveobuhvatnije sagledati kakvo je stanje u populaciji u odnosu na ovaj eksterijerni parametar.

Pored standarda, u dostupnoj literaturi nema referenci o ovakvoj vrsti istraživanja kod ove rase. Prema sistematici FCI, rodezijski ridžbek spada u rase 6. grupe, gde su goniči. Do sada je morfometrijski opisano nekoliko rasa goniča.

Na osnovu istraživanja Pavlović, S. i Antić, S. (1954), objavljena je prva studija o srpskom goniču koji se tada nazivao balkanski gonič. Prosečna visina grebena ženki bila je 47,29 cm. Kod mužjaka je prosečna visina grebena bila 50,16 cm. Eksterijer goniča u Srbiji proučavali su Urošević i sar. (1988). Tim istraživanjem utvrđeno je da prosečna visina mužjaka srpskog, tada balkanskog, goniča iznosi 50,70 cm. Kod ženki, prosečna visina grebena bila je 47,90 cm. Kod srpskog trobojnog goniča, prosečna visina grebena mužjaka bila je 51,10 cm. Kod ženki goniča ove rase, prosečna visina grebena bila je 48,60 cm. Mužjaci srpskog žutog goniča sa područja Južne Srbije imali su prosečnu visinu od 54,98 cm, a ženke 49,38 cm (Drobnjak i sar., 2012). Mužjaci bugarskog goniča su prosečno visoki 54,60 cm, a ženke 51,73 cm (Urošević i sar., 2014).

Ovom prilikom poređeni su rezultati dobijeni ovom studijom sa vrednostima koje su propisane standardom svih gore navedenih organizacija, sa posebnim osvrtom na standard Међународне кинолошке федерације који се применjuje у свим земљама njenim чланицама.

MATERIJAL I METODE/ MATERIAL AND METHODS

Istraživanje je sprovedeno u periodu od 1989. do 2012. na ukupno 722 psa (253 мужјака и 469 женки) расе родезијски ридџбек. Мерења је висина гребена. Сви мерени пси су били старости од 1 до 5 година. Мерења су узете Lithinovим штапом, у позници правилног става предњих и задњих ногу, од подлоге до врха лопатце (Drobnjak и сар., 2010). На укупном узorkу мерења је обавило једно лице, тако да је субјективна грешка иста и минимална.

Сви измерени пси груписани су одвојено по половима. Мужјаци су поделјени у три групе: група 1М, мужјаци, њих 63, оштењени у периоду 1988–1999; група 2М, мужјаци, њих 124, оштењени у периоду 2000–2006; и група 3М, њих 66, оштењени у периоду од 2007. до 2011. године. Женке су сврстане у три групе: група 1Ж (157), оштењене у периоду 1988–1999; група 2Ж (212), оштењене у периоду 2000–2006; и група 3Ж (100), оштењене у периоду 2007–2011.

Подаци су статистички обрађени у програму *Graph Pad Prism 5*. Приказане су средње вредности мерених параметара и индекса, максимална и минимална вредност, као и дескриптивни статистички параметри стандардна девијација, стандардна грешка и коефицијент варијације. Применом

t-теста израчуната је статистичка значајност разлике мерених параметра између мужјака и женки, као и унутар група. Израчунат је и проценат мужјака и женки које се налазе мимо вредности прописаних стандардом.

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА/ RESULTS AND DISCUSSION

Код мужјака у првој групи, просечна висина гребена је 68,37 cm, уз стандардну девијацију од 2,23 и коефицијент варијације од 3,27. Стандардна грешка износи 0,28, а интервал варирања од 63,00 до 73,00 cm. У другој групи, просек висине је 68,34 cm, а интервал варирања од 64,00 до 72,00 cm. Посматрајући вредности у трећој групи, запаже се да је просек висине највећи и износи 68,55 cm. У табели 1. приказане су све вредности по групама. Анализирајући добијене вредности између група, утврђено је да нема статистишке значајности ($p > 0,05$).

У односу на публиковани стандард FCI (1996) уочава се да максимална вредност која је забележена овом студијом у свим групама премашuje максималну вредност прописану стандардом, док се минимална вредност поклапа са предвиђеном стандардом. Амерички и британски стандард прописују максималну вредност нешто мању него стандард FCI и она износи 68,58 cm, тако да се и у овом случају максималне вредности добијене овим истраживањем не уклапају у оне које ови стандарди предвиђају. Оdstупање од минималне вредности забележено је у групи 1М, где је она за 0,5 cm мања од минималне вредности која је 63,5 cm према стандарду KC.

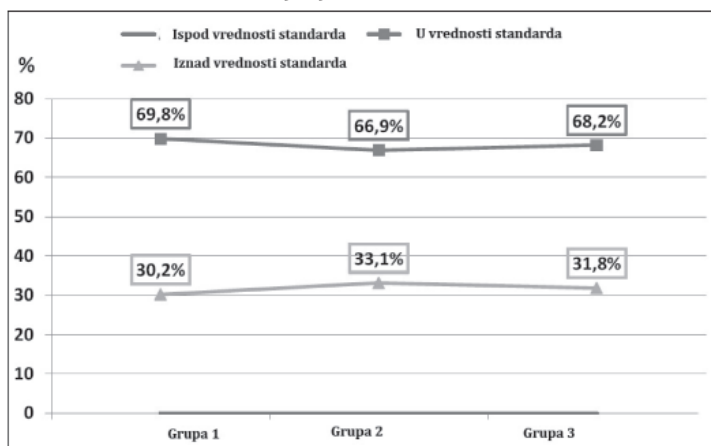
Tabela 1. Vrednosti visine grebena mužjaka po grupama

Visine grebena	Deskriptivni statistički parametri					t
	X±SD	Sg	CV(%)	min	max	
Grupa 1M	68,37±2,23	0,28	3,27	63,00	73,00	0,06 ^{ns}
Grupa 2M	68,34±1,77	0,16	2,59	64,00	72,00	
Grupa 3M	68,55±1,63	0,19	2,38	63,50	72,00	

^{ns}p > 0,05

U grafikonu 1. prikazana je procentualna zastupljenost koja odgovara vrednosti standarda koje propisuju FCI i CKC. Може се уочити да није забележен ниједан мушјак у све три групе који је испод минималне вредности која је прописана стандардом за ову расу. Када се погледају максималне вредности, ситуација је

другачија. У првој групи се налази 30,2% мушјака чија вредност је већа од максимално дозвољене по стандарду. Процент је још већи у другој групи, где је 33,1% мушјака изнад максималне дозвољене вредности. У трећој групи изнад те вредности је 31,8% мушјака.

Grafikon 1. Zbirni pregled procentualne vrednosti mužjaka sve tri grupe

Kod prve grupe ženki, prosek visine je 64,15 cm, sa standardnom greškom od 0,16 i koeficijentom varijacije od 3,09. Minimalna vrednost visine ženki zabeležena u ovoj grupi je 60,00 cm, a maksimalna 69,00 cm. Upoređujući dobijene vrednosti intervala varijacije sa standardnim vrednostima koje su od 61,00 do 66,00 cm (FCI, AKC, BC, CKC), zapaža se da je minimalna vrednost u ovoj grupi ispod standardima propisanih, a maksimalna je za čak 3,00 cm veća od dozvoljene.

U drugoj grupi ženki, interval variranja je od 58,50 cm do 71,80 cm. U ovom slučaju, minimalna vrednost je manja za 2,50 cm od standardom propisanih, dok je maksimalna vrednost prešla standardom propisanu granicu za 5,80 cm. Prosečna vrednost visine grebena ženki druge grupe je 64,73 cm, uz standardnu devijaciju od 2,22.

Treća grupa ženki ima interval variranja od 59,00 do 69,00 cm. I u ovom slučaju

prekoračene su vrednosti za minimum i maksimum od standardom propisanih. Prosek visine u ovoj grupi je 64,07, a standardna greška 0,21.

Upoređivanjem dobijenih vrednosti među grupama ustanovljeno je da je statistička značajnost između grupa velika ($p < 0,01$).

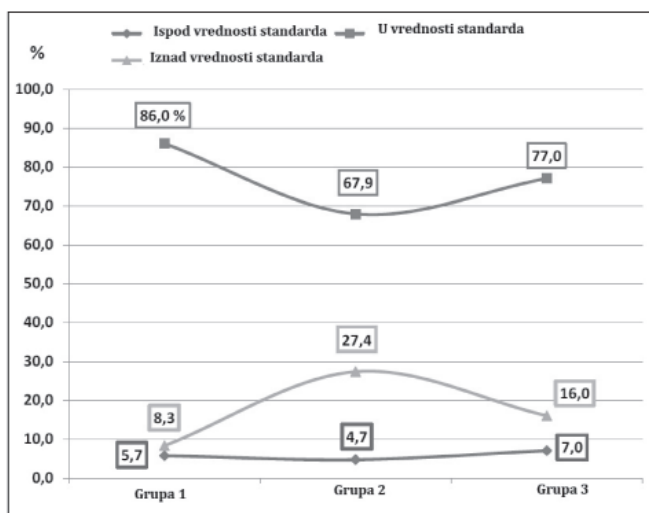
Tabela 2. Vrednosti visine grebena ženki po grupama

Visine grebena	Deskriptivni statistički parametri					t
	X±SD	Sg	CV(%)	min	max	
Grupa 1Ž	64,15±1.97	0,16	3,09	60,00	69,00	2,53**
Grupa 2Ž	64,73±2.22	0,15	3,44	58,50	71,80	
Grupa 3Ž	64,07±2.15	0,21	3,36	59,00	69,00	

** $p < 0,01$

Za razliku od mužjaka, gde nije bilo odstupanja od standardom minimalnih vrednosti, kod ženki je drugačije. U prvoj grupi, 5,7% ženki bilo je ispod minimalne standardne vrednosti. Njih 86% bilo je u okviru standardom propisanih vrednosti, dok je 8,3% bilo iznad maksimalnih dozvoljenih vrednosti. U drugoj grupi, kod ženki oštećenih u periodu od 2000. do 2006. godine, odstupanja su još veća. U okviru standardnih vrednosti našlo je se 67,9%, dok je procenat onih koje su bile

iznad maksimalno propisanih vrednosti bio čak 27,4%. Broj jedinki koje su se našle ispod standardnih vrednosti je nešto manji u odnosu na prethodnu grupu i iznosi 4,7%. Procenat ženki u trećoj grupi koje su u standardu je 77%, dok je u odnosu na grupu dva broj onih koje su iznad maksimalnih dozvoljenih vrednosti manji i iznosi 16%. Procenat onih koje su ispod minimalne vrednosti je povećan u ovoj grupi u odnosu na prvu i drugu i iznosi 7%.

Grafikon 2. Zbirni pregled procentualne vrednosti ženki sve tri grupe

Табела 3. Вредности висине grebena rodezijskog ridžbeka

MERA	Pol	N	X±SD	Sg	CV(%)	min	max	t
Visina grebena	Mužjaci	253	68,40±1,85	0,11	2,71	63,00	73,00	2531***
	Ženke	469	64,39±2,15	0,09	3,34	58,50	71,80	
	Zbirno	722	65,82±2,80	0,10	4,27	58,50	73,00	

***p < 0,001

Kod mužjaka iz sve tri grupe, prosečna visina grebena je 68,40 cm. Interval variranja je od 63,00 do 73,00 cm. Kod mužjaka nije zabeleženo odstupanje ispod donje granice koju propisuju standardi, dok je gornja granica bila veća za 4,00 cm od vrednosti propisane FCI standardom, a za 3,00 cm od one koju toleriše klub u Nemačkoj. Standardna greška kod mužjaka je bila 0,11.

Kod ženki je zabeleženo odstupanje i u gornjoj i u donjoj vrednosti koju predviđaju standardi. Donja granica je bila 58,50 cm, što je za 3,50 cm niže od standardom dozvoljene. Maksimalna vrednost je 71,80 cm, dok je standardom predviđena gornja granica od 66 cm. Standardna greška kod ženki je bila manja i iznosi 0,09.

Poređenjem dobijenih vrednosti između polova ustanovljena je vrlo značajna statistička značajnost (p < 0,001).

Za razliku od do sada opisivanih goniča, rodezijski ridžbek je znatno viša rasa u odnosu na ostale, što ga je prilikom klasifikacije po FCI metodologiji svrstalo u posebnu sekciju.

ZAKLJUČAK/ CONCLUSION

Ovim istraživanjem, koje je sprovedeno na uzorku od 722 psa, ustanovljeno je da je kod ženki veći interval variranja

nego kod mužjaka. Kod ženki je bilo odstupanja od standardnih vrednosti i za minimum i za maksimum. Kod mužjaka je ustanovljeno odstupanje samo u maksimalnoj vrednosti od standardom propisanih, dok kod minimalne vrednosti nije bilo odstupanja od one vrednosti koju propisuje standard FCI. S obzirom na to da je istraživanje sprovedeno među psima u Nemačkoj, neophodno ga je sprovesti u više zemalja da bi se moglo sveobuhvatnije sagledati kakvo je stanje u populacijama ove rase u drugim državama u odnosu na ovaj eksterijerni parametar.

LITERATURA/ REFERENCES

1. Američki kinološki savez – AKC (2010): *Standard rodezijskog ridžbeka*.
2. Drobnjak, D.; M. Urošević; Y. Z. Ograk; D. Matarugić (2012): *Basic exterior characteristics of Serbian Yellow Hound in Southern Serbia*. Eurasian J Vet Sci 28: 111–115.
3. Drobnjak, D.; V. Matić; D. Milijević (2010): *Eksterijer pasa: osnove procene*, Tipična štampa, Beograd.
4. Kinološki savez Velike Britanije – KC (2011): *Standard rodezijskog ridžbeka*.
5. Kinološki savez Kanade – CKC (2010): *Standard rodezijskog ridžbeka*.

6. Međunarodna kinološka federacija – FCI (1996): *Standard rodezijskog ridžbeka*.
7. Pavlović, S.; S. Antić (1954): *Balkanski gonič*, Veterinarski arhiv 1–2: 29–37.
8. Urošević, M. (2006): *Srpski i slični goniči*, Kinološki savez Srbije i Crne Gore, Beograd.
9. Urošević, M.; D. Drobnak; B. Živković; D. Matarugić (2009): *Osnovni eksterijerni parametri srpskog žutog goniča*, Agroznanje 10: 127–130.
10. Urošević, M.; D. Latinović; B. Špoljarić (1988): *Komparativna studija osnovnih parametara telesne razvijenosti balkanskog, jugoslovenskog trobojnog i jugoslovenskog planinskog goniča*, Zbornik radova Prve jugoslovenske konferencije o domaćim rasama goniča, Valjevo.
11. Urošević, M.; Drobnjak, D.; Koncan-
 kov, D.; Ograk, Y.; Fury, M.; Matarugić, D. (2004): *Basic Exterior Characteristics of Bulgarian Scent Hound* JAFAG 31: 27–31.

1934–2014